

Implementatie van taalbeleid in 'reguliere' scholen

1 september 2001

Auteur: Mark van Bavel

Volume: 31

Nummer: 1

Pagina's: 29-42

Documenten

- [vonk_jrg31_008.pdf](#)

implementatie van taalbeleid in reguliere scholen mark van bavel stelling de implementatie van taalbeleid in reguliere scholen heeft alleen kans op slagen als ze kleinschalig wordt aangepakt in functie van het leerrendement van de leerling r is de jongste tijd heel wat te volgens ons heeft taalbeleid dan ook nau doen rond taalbeleid in mededelingen welijks kans op slagen tenzij en zendingen allerhande werden scho len aangemoedigd aangemaand 1 duidelijk is wat we onder taalbeleid ver om werk te maken van het taal staan beleid van hun school spijs 2 leraren en de school taalbeleid als gezamenlijke inspanningen van winst ervaren ten bate van het leerren inspectie en begeleiding wil het kennelijk dement van hun leerlingen niet echt lukken met de implementatie 3 vakgroepen en de hele schoolorganisa tenminste niet in wat we in deze tekst de tie over de noodzaak aan taalbeleid en reguliere school noemen de modale de invoering ervan overleggen en school met een overwegend autochtone afspraken maken schoolbevolking wij menen dat het niet echt lukken vooral wat verstaan we onder te maken heeft met de wijze waarop enige taalbeleid tijd geleden getracht werd dit dossier in scholen in te voeren grootschalig en top van bij het begin waren er over taalbeleid down iedereen op school van hoog tot laag twee opvattingen zorg voor taal en taal moest in het overleg over taalbeleid op en leren school betrokken worden een vrome wens zo blijkt komt daar nog bij dat heel wat zorg voor taal reguliere scholen de nood aan een taalbe leid niet ervaren zij associëren immers sla zo kregen leraren in vlaanderen tot ver in de gen en falen niet onmiddellijk met het taal jaren zestig bij hun aanwerving te horen dat gebruik van hun leerlingen zij zien ook de elke leraar in de eerste plaats een leraar opvang van taalachterstand van sommige nederlands is dat hield in dat ze zorg leerlingen welke leerlingen trouwens niet moesten dragen voor het nederlands van echt als een reden om taalbeleid in te voe hun leerlingen dit werd helemaal niet geas ren in de hele school socieerd met taalbeleid dat was gewoon sept okt 2001 nummer 1 31 jaargang vdit 4 4 zo dat hoorde je als leraar te doen leraren len van alle leraren in het voortgezet als behoeders van de gesproken en onderwijs moeten alle vakleerkrachten zich geschreven taal van de leerlin-

gen het bewust zijn van waren de hoogdagen van de abn kernen a de talige processen met behulp waar op school met slogans als wie geen abn van hun leerlingen informatie en begrip wil spreken heeft voorwaar nog andere verwerven en van de implicaties voor gebreken hun eigen taalgebruik b de eisen die hun vak stelt aan de lees wel is dit een wat eenzijdige invulling van vaardigheid en de manieren waarop taalbeleid eigenlijk gaat het hier alleen om leerlingen geholpen kunnen worden taalzorg en toch is het bij leraren lang een daaraan te voldoen aan-
vaarde begripsvulling geweest in som i j elke school moet een in de organisatie mige scholen nu nog sommige didactici verankerd taalbeleid hebben dat het moge spraken toen echter al wat smalend over lijk maakt dat elke leerkracht betrokken is bij aandacht voor het perifere taalbeleid is de taalontwikkeling en de ontwikkeling van volgens hen ruimer dan taalzorg de leesvaardigheid van de leerlingen ge-
du rende de hele schooltijd van der aalsvoort taal en leren van der leeuw 1992 p 149 150 in engeland werd de term voor het eerst uit deze twee onderzoeken blijkt een ver gebruikt in een onderzoek van halfweg de band tussen het taalgebruik van de leerling jaren zestig naar de en zijn vooruitgang op school als dit zo is uit deze twee relatie tussen schrijf dan moeten leraren in hun lesgeven 66k onderzoeken blijkt doelen en teksttypen taaldoelen nastreven de beheersing van de een ver-
band tus writing across the taal van het vak als tussenstap of als eerste sen het taalgebruik curriculum in de resul stap naar de beheersing van het vak taten en de aanbevelin taalbeleid heeft dan kleinschalig de klas van de leerling en gen van dat onderzoek alles te maken met het leerrendement van zijn vooruitgang op de leerlingen daarnaast blijkt echter ook de werd erop gewezen dat school als dit zo een taalbeleid ingrij noodzaak voor de hele school om dit beleid is dan moeten pende veranderingen bottom up te verankeren in haar organisatie leraren in hun les met zich meebrengt in geven ook taal een school t a v op korte vlaamse histo-
riek doelen nastreven vattingen over leren de beheersing van beoordelen alle-
daagse als we taalbeleid willen implementeren zul de taal van het vak taal en de vooruitgang len we met deze dubbele definitie rekening als tussenstap van leerlin-
gen van der moeten houden het is dan wel merkbaar aalsvoort van der dig dat een goede vijf jaar geleden in naar de beheer leeuw 1992 deze inspectieverslagen van bij ons her en der te sing van het vak omschrijving legde voor lezen stond dat het met de taalcorrectheid het eerst een oorzaak van de leerlingen en sommige leraren niet lijk verband tussen het alledaagse taalge zo best gesteld was de school hoorde daar bruik van leerlingen en hun leerrendement wat aan te doen was dit een stap terug naar elke leraar in de eerste plaats een bijna als een lo-
gisch vervolg op deze resul leraar nederlands niet echt want in eer taten en aan-
bevelingen wees een tweede ste instantie werden alleen de leraren engels onder-
zoek het bullock report 1975 nederlands hierop afgerekend zij waren zo op de consequenties die dit heeft voor de nam men geredelijk aan immers verant onder-
wijsaanpak en het didactisch hande woordelijk voor het correct taalgebruik van 31 e jaargang nummer 1 sept okt 2001 de leerlingen een wat vreemde redenering schat ook verstaan de woordenschat van toch je zou voor hetzelfde geld kunnen de zaakvakken de vaktaal en onder de stellen dat de leraren moraal verantwoorde nodige schoolse taalvaar lijk zijn voor de ethische verloedering van digheden de

vaardigheid onze leerlingen later werd dit geformuleerd om met die woorden uit deze korte historie te leren als een opdracht voor de hele school schat en de leerinhouden te riekleiden we met leraren nederlands die mogelijk het interactief en onderhan volgende definitie voortouw nemen delend om te gaan in van taalbeleid af leersituaties een aantal activiteiten hier is dus geen sprake meer van een ver ten op het niveau band tussen het taalgebruik van leerlingen uit deze korte historie van de klas de vak en leraren en het leerrendement van de leer leiden we volgende de groepen en het lingen wat telt is taalzorg met als actieter finitie van taalbeleid af beleid om aan rein de attitude van de leerlingen een aantal activiteiten op dacht te schenken het niveau van de klas aan taal bij het ongeveer op hetzelfde ogenblik wees het de vakgroepen en het ovb onderwijsvoorrangsbeleid onderwijs beleid om aandacht te leren van de leerlin voor allochtone leerlingen op het belang schenken aan taal bij het gen in functie van van taalbeheersing voor taalzwakke leerlin ieren van de leerlingen hun leerrendement gen een prioriteit voor de hele school daar zeg maar de taal in de uiteraard hoort werd een heel andere invulling gegeven aan taalvakken en de zaak daar ook enige taalbeleid die uiteraard met het leerlingen vakken in functie van taalzorg bij maar publiek van de ovb scholen te maken had hun leerrendement uiter dat is deel van het leerlingen met taalachterstand die de aard hoort daar ook eni grotere opzet niet schooltaal niet verstanden of konden ge ge taalzorg bij maar dat het streefdoel bruiken een heel ander uitgangspunt dus is deel van het grotere hier ging het om het remedieren van een opzet niet het streefdoel tekort om beter te functioneren in de klas in een niet gepubliceerde mededeling van leraren en de school de inspectie uit 1999 was de exclusieve eis moeten taalbeleid als winst van taalzorg verdwenen en lazen we volgende doelstelling een taalbeleid in de ervaren ten bate van het vlaamse scholen is in de eerste plaats erop leerrendement van de leer gericht alle leerlingen in staat te stellen de lingen doelstellingen te halen van het schoolcurriculum waarin vanzelfsprekend de leerplan maar wat heeft dit met de reguliere school doelstellingen opgenomen zijn dit impli te maken hoe krijg je modale leraren zo ceert dat de school taalzwakke leerlingen ver om hieraan wat te doen met andere die de schooltaal d i het nederlands onvol woorden hoe implementeer je dit onze doende beheersen in staat moet stellen stelling luidt de invoering van taalbeleid zal een voldoende kennis van het nederlands pas lukken als leraren inzien wat taalbeleid te verwerven dit laatste betekent o m dat precies inhoudt en als ze het ervaren als de leerlingen de nodige woordenschat en leer winst voor henzelf en hun leerlingen de nodige schoolse taalvaardigheden moe ten kunnen verwerven hoewel dit nog in voor ons begint de invoering van taalbeleid de lijn van de ovb aanpak ligt is het toch dus kleinschalig in de klas waar we aan ruimer hier zit stof in voor de reguliere dacht besteden aan school als we onder de nodige woorden sept okt 2001 nummer 1 31 jaargang vaii 1 het taalgebruik in de klas het taalge didactici van bij ons stellen dat je daarbij bruik van de leraar tijdens het lesgeven zonder meer problemen kan verwachten zijn instructietaal en het taalgebruik van omdat vaktaal die dien de leerling in interactie met zijn leraar en stig is om vakgenoten leraren zullen in klasgenoten efficient en ondubbel alle vakken moe 2 het taalgebruik in de schoolboeken zinnig met elkaar te ten trachten de 3 het taalgebruik

van de leerling in per laten communiceren kloof tussen het soonlijk en zelfstandig werk op school tegenover 4 het taalgebruik van de leraar in toetsvor niet ingewijden leerlin alledaagse taalge men en vraagsoorten gen wordt gebruikt bruik van de leer met onvoldoende ge lingen en de te het komt erop aan dat de leraar zich vulde termen onduide leren vaktaal te bewust wordt van de talige moeilijkheden lijke redeneerstappen overbruggen waarmee de lerende enz bonset e a leerling te maken krijgt 1992 andere didactici noemen die taal het het komt erop aan in de klas bij de ver leraars dat volgende kenmerken vertoont dat de leraar zich werking van leerinhou een nogal formele schrijftaalachtige stan bewust wordt van den en toetsing zie daardtaal een tendens tot naamwoordstijl de talige moeilijk o m bogaert van b v wegens het ontbreken van een goede heden waarmee de gorp 2000 hajer reden tegenover omdat er geen goede lerende leerling te meestringa 1995 van reden was vaktaalwoordenschat veel maken krijgt in de der aalsvoort van der vreemde moeilijke woorden een voorkeur klas bij de verwer leeuw 1992 in wat voor abstracte en generaliserende formule king van leerinhou volgt bespreken we ringen daems e a 1982 den en toetsing die talige moeilijkheden en geven we sugges het gaat dus om het verschil tussen het ties voor oplossing zie dagelijkse taalgebruik van de leerling en de ook de bijdrage van nora bogaert elders in abstracte vaktermen in vakken met een deze vonk nvdr hoge graad van abstractie zal de leraar daarvoor extra aandacht moeten hebben aandacht voor de instructietaal dit jargon stelt hoge eisen aan de taalvaar digheid de voorkennis het abstraherings we kunnen ons afvragen of leraren zich tij vermogen en de verwerkingsvaardigheden dens het lesgeven bewust zijn van de moei van de leerlingen leraren zullen in alle vak lijkheidsgraad van hun instructietaal en van ken moeten trachten de kloof tussen het de problemen die leerlingen met die vaktaal alledaagse taalgebruik van de leerlingen en kunnen hebben en als ze zich ervan de te leren vaktaal te overbruggen bewust zijn zullen ze dan niet terecht ove rigens opmerken dat leerlingen die vaktaal moeten leren 31 e jaargang nummer 1 sept okt 2001 suggesties leerlingen de kans geven termen en begrippen tijdens de les te verwe rven door ze interactief te gebruiken leren door spreken in de vaktaal britton 1973 zo zal de attente leraar eveneens merken dat bepaalde leerlingen niet mee zijn een andere hint tijdens de lesopbouw eerst het beg rip aanbrenge en pas dan de term zo worden leerlingen zich bewust van de leeri nhoud en kan de leraar tonen hoe die abstracte term bij het begrip hoort en dienstig kan zijn om leerin houden makkelijk te benoemen even belang rijk is het tijdens de les oog te hebben voor de noteervaardigheid van de leerlingen wie termen fout notee rt zal ze onvermijdelijk ook fout instu deren fout reproducere en fout toepassen leerlingen leren zelfstandig te note ren vraagt zeker in het begin om extra aandacht een goed bordgebruik kan elke lesfase markeren leerlingen het verschil doen zien tussen hoofd en bijzaken en nieuwe beg rippen en termen inleiden de taal van de schoolboeken zich hiervan steeds meer bewust zijn en zich hierin laten begeleiden gelukkig maar toch het ligt voor de hand dat schoolboeken het vinden we in heel wat schoolboeken nog niet jargon van de schoolvakken gebruiken hier voldoende geduide vakterminologie ook is het echter van het grootste belang dat de vergeten leraren wel eens dat het school begrippen en termen goed gedefinieerd wor boek en de

notities van de leerlingen in den we vernemen dat schoolboekenmakers elkaars verlengde horen te liggen suggesties met de leerlingen op geregelde tijdstippen een paar bladzijden uit het school boek woordelijk doornemen kan leraren bewust maken van het vakjargon en hen ertoe aanzetten desgevallend een lijstje op te stellen met vakeigen begrip pen en termen leerlingen leren hoe ze hun schoolboek aanvullend kunnen gebruiken bij hun notities het taalgebruik van de leerling in het dan niet de vaktaal beheersen maar er is persoonlijk en zelfstandig werk meer het gaat niet alleen om taalreceptie in taken en opdrachten gaat het om taalpro in taken en opdrachten bij opzoekwerk en ductie de vaktaal gebruiken in eigen teksten informatiegaring blijkt al snel of leerlingen al het volstaat namelijk niet dat een leerling de igi sept okt 2001 nummer 1 31 jaargang ir x ia p1 leerstof in eigen woorden kan parafraseren als straks het zelfstandig werken en het sommige leerlingen en leraren beschouwen zelfstandig leren nog meer aan belang win dit als het hoogste kennisniveau natuurlijk is nen zal dit hogere eisen stellen aan de taal het in eigen woorden zeggen te verkiezen vaardigheid van de leerling receptief in boven het gebruik van de term zonder documentatie en informatieverwerking inzicht maar dat lijkt ons eerder een fase in productief in zelf uit te werken taken en de verwerking uiteindelijk komt het erop aan opdrachten dat een leerling de juiste termen van het vak in de juiste context kan gebruiken als straks het zelf standig werken en suggesties het zelfstandig leren nog meer leerlingen zoekstrategieen aanleren om efficient documenta aan belang win tie te vinden hen leren hoe ze via de trefwoorden in catalogi nen zal dit hogere snel het gezochte boek of artikel kunnen vinden en hoe de index van een boek hen bij de gezochte beg ri ppen en termen eisen stellen aan brengt de taalvaardigheid van de leerling daarn aast eisen dat ze in de formule ri ng van hun eigen werk receptief in docu de vaktaal gebruiken en hen leren hoe ze hun eigen werk van mentatie en infor enige omvang b v een eindwerk of een geïntegreerde proef matieverwerking voor de lezer beoordeelaar toegankelijk kunnen maken en productief in zelf waarom niet hen zelf met de trefwoorden van het vak in hun uit te werken taken eindwerk een index laten samenstellen en een ko rte toelich en opdrachten ting bij de gebruikte termen en begrippen sommige didactici zweren bij taken waar veel instructie bij hoort of werken naar model anderen verkiezen uitdagende probleemoplossende opdrachten de talige teko rtkomingen van de leerlingen zullen vooral bij de laatste soo rt taken v rij snel aan het licht komen de taal van leraren in toetsvormen gen leren hoe ze toetsvragen kunnen beant vraagsoorten en beoordelingschema s woorden in een tekst over evaluatie vraagt eric te zelden ieren leerkrachten aan hoe leermeurisse aandacht voor het belang van de lingen hun antwoorden moeten formuleren communicatieve aspecten van het taalge en hoe ze met vaktaal moeten omgaan bruik in toetsvragen en opdrachten in een wie het antwoord weet of inziet kan een onderwijs waarin leraren zelf en niet een laag cijfer krijgen omdat hij de vaktaal fou officiële instelling proefwerken opstellen tief gebruikt of hij kan slechter scoren dan die beslissen over slagen en falen van leer iemand zonder inzicht die het vaktaalgebruik lingen is het uitermate belangrijk dat leraren van de leerkracht gewoon imiteert en met hun vragen helder formuleren en hun leerlin eigen woorden antwoorden hebben de 31 e jaargang nummer 1 sept okt 2001 leer-

lingen ook niet geleerd dit maakt hen van de zinsbouw van de vraagstructuur of onzeker en kan hun cijfer negatief beïnvloeden van de vraagzinnen om vragen te kunnen interpreteren en taal en culturele factoren die onbedoeld beantwoorden moet je over een minimum moeilijk zijn interfereren in het begrijpen en aan lees en schrijfvaardigheid beschikken interpreteren van vragen en opdrachten veel leerlingen weten niet of nauwelijks wat een woord uit een taalvocabularium kan de leerkracht precies van hen verwacht toetsdoelstelling zijn vreemde en moeilijke soms ervaren leerlingen dat een leerkracht vakwoorden en ingewikkelde zinsconstruc alleen maar tevreden is als je zijn ant ties in vragen of opdrachten van niet taal woord letterlijk reproduceert en dat ze daar vakken zijn echter geen toetsdoelstellingen ook een hoog cijfer voor krijgen enkele leer maar cultuurgeladen tekstelementen die de krachten dicteren zelfs nog bepaalde stuk vraaginterpretatie en de antwoordformule ken leerstof in vraag en antwoord vorm en ring onbedoeld kunnen beïnvloeden welke beoordelen dan op het examen de nauw tekstelementen kunnen interfereren de keurigheid van de reproductie ingewikkeldheid van woorden en vaktaal meuris 1999 in een onderwijs waarin leraren zelf proefwerken suggesties opstellen die beslissen over slagen en falen van kleine en grote overho ri ngen met leerlingen bespre leerlingen is het uiter ken op formulering van vragen en antwoorden mate belangrijk dat lera ren hun vragen helder met de collega s van de vakgroep een proefwerkbe formuleren en hun leer sprek ing opzetten en elkaars vragen bespreken op lingen leren hoe ze relevantie en plaats in het leerplan moeilijkheids toetsvragen kunnen graad en formulering van de vraagstelling beantwoorden taalgericht vakonderwijs in de vakdidactiek spreekt men sinds kort van taalgericht vakonderwijs in het vol dit zijn een viertal gebieden waar leraren zich gende nummer van kunnen bewust worden van het belang van vonk gaat theun leraren moeten het taalgebruik in de klas in het schoolboek meestringa in op deze aandacht voor taal en van het taalgebruik van hun leerlingen tij nieuwe aanpak zie ook inbedden in hun dens de verwerking van leerinhouden en meestringa 2000 moer lesgeven dat gaat verder dan begrijpen wat er staat 2000 4 in onderstaan leerlingen moeten immers in de vaktaal ook de tekst geven we een kunnen denken handelen en onderhande korte opsomming van deze didactiek len dan gaat het om taalproductie die inge sommige van deze hints vallen samen met zet moet worden in oefeningen toetsvormen onze suggesties en vraagsoorten en dat niveau ligt heel wat hoger dan vaktaal verstaan met andere woorden leraren moeten aandacht voor taal inbedden in hun lesgeven sept okt 2001 nummer 1 31 jaargang vit s tif y j e hints voor taalgericht pakonderwijs een grote hoeveelheid teksten aanbieden zodat redundantie groot is en leerlingen zelf betekenissen kunnen afleiden leerlingen de mogelijkheid bieden veel zinvol te communiceren rond een thema zodat de nadruk niet alleen op geschreven teksten ligt en de interactie tot bete kenisverheldering kan leiden veel samenwerkend leren zodat begrippen duidelijk kunnen worden in de inter actie grote afwisseling van werkvormen rond een thema dagboek interview onderzoek scenario ontwerpen rollenspel veel korte schrijfoopdrachten waarin bijvoorbeeld vergelijkingen moeten worden uitgewerkt het gaat om gedachtesturende opdrachten die niet op taalaspecten worden beoordeeld afwisseling van media veel aandacht voor strate-

geen uitgebreide orientatie en voorbereiding op het leerproces zodat echt aangesloten wordt bij de voorkennis van leerlingen en leerlingen weten wat ze kunnen verwachten veel aandacht voor evaluatie en reflectie zodat het begrip gecheckt wordt en nagegaan kan worden of de aanpak zinvol was zoveel mogelijk context aanbieden door veel proeven demonstraties praktische opdrachten en beeldmateriaal aandacht voor de manier waarop taken moeten worden aangepakt en voor de middelen die kunnen worden aangewend dit kan ook aandacht zijn voor de taalstructuur die voor een bepaalde inhoud opdracht relevant is inrichten van helpdesks waar leerlingen terecht kunnen voor aanvullende informatie aanwijzingen woordenlijsten en oefeningen Miedema e a 1999 31 e jaargang nummer 1 sept okt 2001 James Britton auteur van de taal en het schoolteam staan wat het is van belang ieren 1973 en projectmedewerker van we al doen en waar dat we vooral writing across the curriculum zou zich over onze haalbare prioriteit we taalbeleid deze nieuwe aanpak van taalbeleid verheven liggen met andere invoeren verkennen en misschien ook de modale leraar woorden we moeten nemen waar we met van de reguliere school die sommige van met de vakgroep en het de vakgroep en deze strategieën en werkvormen vanuit hele schoolteam inventariseren al toepast als we al deze talige met het hele tariseren wat er op klas stappen ten bate van het leerrendement niveau in de vakgroep schoolteam staan onder de noemer taalbeleid brengen is de pen en op schoolniveau wat we al doen en stap naar het aanvaarden van taalbeleid in aanvormen van taalbeleid waar onze haalbare de reguliere school waarschijnlijk minder leid bestaat zo zal het prioriteiten liggen groot deze kleinschaligheid kan en moet makkelijker zijn taalbeleid echter onderbouwd worden door afspraken leid in te passen in de bestaande kanalen in de vakgroep en de hele school en activiteiten van de reguliere school het gaat dan bijvoorbeeld om wat we doen vakgroepen en de hele 1 in zorgbreedte schoolorganisatie moeten met taalzwakkere leerlingen b v over de noodzaak aan taalbeleid dyslectici wie remedieert hoe toelicht is de klassenraad leid en de invoering ervan met de invoering van de vakoverleggen en afspraken schrijvende eindtermen b v hoe maken pakken we leren leren aan wat doen we aan sociale vaardigheden dit vraagt om coördinatie 2 in de didactiek op schoolniveau het gebruik van leerstrategieën en stappenplannen op het eerste gezicht lijkt dit in tegenstelling interactief lesgeven met wij in deze tekst aldoor voorgestaan hebben een kleinschalig 3 in het persoonlijk werk van de leerlingen lichte aanpak die vertrekt van het verwerken van leerstof over de kleinschalige vanuit de lespraktijk allerlei begeleide taken tot de geïntegreerde aanpak kan verwezen worden we dat de geïntegreerde proef of het eindwerk zanden tenzij hij kleinschalige aanpak ingebed en onder kan verwezen worden tenzij 4 in zelfstandig werk steund wordt in hij ingebed en onder zoekopdrachten omgaan met informatie een ruimere aanpak steund wordt in een informatie en documentatie pak waarbij alle ruimere aanpak waarbij zelfstandig uit te voeren taken geïntegreerde vakgroepen de alle vakgroepen de spreid over een langere termijn interne begeleiding interne begeleiders en de schoolleiding hun rol deze vragen zullen andere vragen oproepen en de school spelen pen bijvoorbeeld leiding hun rol spelen hoe we expliciet aandacht schenken daarom is het van belang aan instructietaal aan de taal van de belang dat we vooral schoolboeken aan taalgebruik in een taalbeleid invoeren verkennen waar toets-

ing en proefwerken zie boven we met de vakgroep en met het hele sept okt 2001 nummer 1 31 jaargang hoe we ict invoeren binnen het daarin kunnen leraren nederlands een zitje raamplan welk belang we hechten hebben omdat die wel eens spilfiguren zijn aan het gebruik van internet in alle op hun school toch lijkt vakken hoeveel computerlokalen dit ons een werkgroep met vereist of we al dan niet laptops leraren van allerlei vakken wel willen we er aanschaffen zodat we niet aan een verkieselijk waarschijnlijk nogmaals voor computerlokaal gebonden zijn heeft die meer impact en pleiten om niet uit of we de voorkeur geven aan vaklo effect omdat taalbeleid het oog te verlie kalen of aan klaslokalen dan niet uitsluitend geas zen dat we dit wat we doen met het gebruik en de socieerd wordt met ne overleg en die uitbouw van de schoolbibliotheek derlands en taalzorg praktische uitwer evolueren we naar een mediatheek king opzetten met infotheek kopen we dan overwe wel willen we er nogmaals een grote doelstel gend literaire boeken aan of vakge voor pleiten om niet uit het ling voor ogen het richte plaatsen we die in een cen oog te verliezen dat we dit leerrendement van trale ruimte of in vaklokalen hoe overleg en die praktische uitwerking opzetten met de leerling willen moeten we samenwerken met de plaatselijke openbare bibliotheek een grote doelstelling voor ogen het leerrendement van de leerling de antwoorden op die vragen en hun concrete realisatie zal een plan van uitvoering buiten de school vereisen van wat haalbaar is en wat prioriteit moet krijgen vervol de school staat niet alleen in deze actie gens moeten we die kunnen begeleiders en inspectie samenwervervolgens moe onderhandelde priori ken om scholen te sensibiliseren en te stiten we die onder teiten in een stappen muleren om werk te maken van taalbeleid handelde prioritei plan gieten dat gedra daarnaast zouden ze ook andere instanties ten in een gen wordt door de kunnen oproepen om mee te werken aan stappenplan gie meerderheid van de een taalbeleid dat het ieren bevordert ten dat gedragen leraren wordt door de leerplanmakers van alle vakken oproe meerderheid van in het overleg en de uit pen om doelen en leerinhouden van hun de leraren werking van dat plan leerplannen helder te formuleren en om moet het hele team in hun didactische wenken leraren te betrokken worden van wijzen op de problemen die de vaktaal den berg vandenbergh 1995 1999 kan stellen aan de lerende leerling een maar om die uitwerking beheersbaar te hou mooi voorbeeld daarvan vinden we in den kan een werkgroep taalbeleid gein het leerplan wiskunde van de tweede stalleerd worden die het voortouw neemt graad van het wkso 1999 de taal van de wiskunde wiskunde is uitgegroeid tot een wetenschap waarin begrippen en eigenschappen welomschreven moeten worden daartoe wordt de omgangstaal vaak verengd tot een meer specifieke vaktaal met eigen regels mn 31e jaargang nummer 1 sept okt 2001 begrippen eigenschappen procedures en wiskundige verbanden worden erin omschreven met behulp van typische vaktermen y vierkantswortel evenredig richtingscoefficient stelsel $c = \sqrt{2}$ w ig met mi 0 00 i2 ligtop gelijke afstand van histogram soms moet ookeen onderscheid gemaakt worden tussen de wiskundige dagelijkse betekenis van n term 4 de wiskundetaalkent van uithaarvoorgeschiedeniseen sterke formalisering en symbolisering die snelle communicatie universalisering mogelijk maakt maar die wiskunde voor sommige leerlingen precies zo moeilijk to maakt in de tweede graad moeten leerlingen vertrouwdgerak-

en met de verschillende aspecten van de wiskundetaal in een actief leerproces leerlingen heel wat kansen om de verschillende vaardigheden te hanteren ze toe te passen op wiskundige situaties in communicatie met andere leerlingen kunnen voorbeelden entegenvoorbeelden van begrippen en eigenschappen besproken worden wat de begripvormingsproces aandacht kan gaan naar betekenis van de wiskundige vaktermen en kernwoorden de leerlingen moeten leren de specifieke vaktermen correct te gebruiken ze moeten vertrouwd raken met strengere eisen die aanwendungen worden toch mag dit niet leiden tot een stroef en steriel gebruik leerlingen moeten ook leren hun ervaringen bevindingen vermoedens besluiten en oplossingen te verwoorden precies in het verwoorden van hun inzicht kunnen ze beter de tekortkomingen ervan ervaren en daardoor hun inzicht verdiepen

leerplan wiskunde 2 graad vvkso 1999 schoolboek auteurs en uitgever aan leraren opleiders vragen hun studenten spreken op het belang van leesbare toe te wijzen op de graad van abstractie van gankelijke vaktaal en op de didactische der u worden desgevallend heden van taalgericht vakonderwijs aangevuld met een register waarin specifieke vaktermen toegelicht worden navormingscentra aan hun planning aandacht te besteden aan een taalbeleid in functie van het leerrendement van de leerlingen voorwaarden voor welslagen een taalbeleid ook als het en bottom up beginnen moet in pas aar zijn in de schoolorganisatie en de schoolcultuur heta alleen maar gedijbaar en als er o school een overlegcultuur is en een zekere bereidheid tot innovatie het overleg over taalbeleid moet rekening houden met de autonomie van de leraren als hier weerstand ervaren wordt moet die ernstig genomen worden in het overleg sept okt 2001 nummer 1 31 jmr a we moeten leraren voor of tijdens de implementatie erop wijzen dat niet ieder een in dit concept alles moet doen overleg houdt ook taakverdeling in wel willen we ervoor pleiten dat iedereen toepast wat we boven voorstellen als werken aan het leerrendement van de leerlingen van het grootste belang bij dit alles is de houding en de inbreng van de directie die moet het nut inzien van taalbeleid en duidelijk maken dat dit geen vrijblijvende aangelegenheid is maar een opdracht voor elke leraar in het hele team bovendien moet de directie erop toezien dat de activiteiten voor taalbeleid ingepast worden in een haalbaar plan van actie dat een plaats krijgt in het schoolwerkplan en ten slotte moet de directie de nodige instrumenten en ruimte ter beschikking stellen die taalbeleid mogelijk maken en leraren stimuleren zich waar nodig te professionaliseren met een doel voor ogen het leerrendement van de leerlingen conclusie insteken en aanpakken maar evenzeer van hun tastbare ervaring dat deze aanpak met deze tekst hebben we een aantal conclusies betekent voor hun lespraktijk en het creëren suggesties gedaan voor aanpak van ieren van de leerlingen ten slotte hebben de implementatie van taalbeleid in reguliere we erop gewezen dat deze bottom up aan scholen we zijn hierbij uitgegaan van de pak kan slagen als hij kadert in een overleg stelling dat de invoering alleen kans op sla de aanpak op schoolniveau waarbij de gen heeft als ze kleinschalig wordt aange directie stimuleert en faciliteert pakt in functie van het leerrendement van de leerlingen wij hebben er daarbij op ge we willen afsluiten met een uitsmijter ooit wezen dat het welslagen niet alleen afhangt gehoord van de tien valkuilen voor taal van informatie aan leraren over mogelijke beleid de tien

valkuilen voor taalbeleid gij zult alleen leraren nederlands verantwoordelijk stellen voor taalbeleid gij zult van een vakleraar verwachten dat hij zij alsnog verkiest ta al leraar te worden gij zult een leraar beschouwen als een vakman vrouw die nooit modern gereedschap wil aanschaffen gij zult weerstand van leraren en of schoolleiding beantwoorden met vecht gedrag gij zult geen afbreuk doen aan het autonome koninkrijkje van een leraar gij zult veranderingen in de didactiek van de leraar trachten te bereiken via grootschalige scholingsmiddagen gij zult taalbeleid zien als een tijdelijke maatregel die alleen nodig is op scholen met veel leerlingen met een taalachterstand vit 31e jaargang nummer 1 sept okt 2001 8 gij zult instrumenten producten werkwijzen etc voor taalbeleid die in het ganse land bruikbaar zijn niet centraal financieren en laten ontwikkelen 9 gij zult taalbeleid beperken tot woordenschat en leesstrategieen 10 gij zult het geloof en het vertrouwen behouden dat veranderingen processen zoals ook taalbeleid zaken van korte termijn zijn naar ebbens 2000 mark van bavel pedagogisch begeleider wkso scherpenberg 26 2390 westmalie mark vanbavel pandora be bibliografie boogaert n k van gorp ja ik wil taakgericht vakkenonderwijs is vooral een kwestie van motiveren in m colpin e a een taak voor iedereen perspectieven voor taak gericht onderwijs leuven garant 2000 bonset h m de boer t ekenes nederlands in de basisvorming een praktische didactiek muiderberg coutinho 1992 britton j de taal en het leren utrecht antwerpen aula het spectrum 1973 daems fr j pepermans r roger leren leven in taal een moedertaal didactiek malle de sikkel 1982 ebbens d de tien geboden voor taalbeleid levende talen tijdschrift 1 3 2000 hajer m t meestringa schooltaal als struikelblok bussum coutinho 1995 leerplan wiskunde 2e graad brussel licap d 1999 0279 035 meestringa t over de invoering van taalgericht vakonderwijs levende talen tijdschrift 1 3 2000 p 20 30 meurisse e toetsvormen vraagsoorten en beoordelingsschema s in handboek leerlingbegeleiding aflevering 25 februari 1999 miedema m t meestringa m hajer taalgericht vakonderwijs een nieuwe invulling van taalbeleid naar lessen voor alle leerlingen enschede slo hogeschool van utrecht aps het projectbureau 1999 folder sept okt 2001 nummer 1 31 jaargang mn moer 2000 4 voorbij de vakgrens caleidoscoop van taalgericht vakonderwijs van den berg r m r vandenberghet het betrokkenheidsmodel 1995 van den berg r r vandenberghet succesvol leiding geven aan onderwijsinnovaties investeren in mensen samsom 1999 van der aalsvoort m b van der leeuw taal school en kennis enschede slonalo m nederlandse taalunie 1992 enkele nederlandse publicaties over taalbeleid spliethoff f kun je een hond ieren blaffen visie op taalbeleid 2000 s hertogenbosch kpc 1999 tordoir a t meestringa taalbeleid op drie vo scholen in grote steden enschede slo 1998 studie en onderzoek binnen het project nederlands 27 tordoir a t meestringa taalbeleid in de lespraktijk enschede aps slo 1999 t u s s e n d o o r prijs knokke heist voor beste jeugdboek de prijs knokke heist beste jeugdboek is de grootste en belangrijkste manuscripten prijs voor jeugdboeken in ons taalgebied wie wil deelnemen moet een onuitgegeven manuscript voor een jeugdboek voor jongeren vanaf 12 jaar insturen voor 3 december 2001 in de gemengd nederlands vlaamse jury zetelen stuk voor stuk vakmensen die goed thuis zijn in de wereld van de kinder en jeugdliteratuur jan van coillie herman de graef joke linders ria de schepper en jan smeekens het prijsgeld

bedraagt een halfmiljoen frank het winnende manuscript wordt gepubliceerd bij
davidsfonds infodok het reglement kan opgevraagd worden bij het secretariaat
davidsfonds infodok rebecca van rechem blijde inkomststraat 79 81 3000 leuven
tel 016 31 06 00 fax 016 31 06 08 e mail informatie davidsfonds be mn 31 e jaar-
gang nummer 1 sept okt 2001
